

68/1870

Zákon,

daný dne 30. dubna 1870,

jenž se týče organizace veřejné služby zdravotní.

S přivolením obojí sněmovny rady říšské vidí se Mi naříditi takto:

§ 1.

Nejvyšší dohled k veškerému zdravotnictví a nejvyšší řízení záležitostí medicínálních přísluší správě státní. K přímé působnosti správy státní přísluší práce, které se jí pro jejich zvláštní důležitost v příčině obecného způsobu zdraví výslovně k vykonávání vyhrazují.

§ 2.

Správě státní přísluší zvláště:

- a) Aby měla v evidenci veškeré osoby zdravotní a dohlížela k nim, co věci lékařských se týče, a aby držela ruku nad zákony o vykonávání praxe těmito osobám příslušející;
- b) přísluší státní správě dozorství vrchní k nemocnicím, k domům pomatených, k porodnicím, domům nalezců a kojných, k ústavům očkovacím, k chorobnicím a podobným ústavům, též k lázním léčivým a dobrým vodám, a rovněž jí přísluší dávatí povolení ke zřizování takových ústavů soukromých;
- c) přísluší jí přihlížeti k tomu, aby se vykonávaly zákony o nakažlivých nemocech, o endemiích, epidemiích a pádu dobytka, o karanténách a kontumáci dobytka, jakož o prodávání jedů a léků;
- d) přísluší jí řídití očkování;
- e) upravovati veškeré lékárnictví a dohlížeti k němu;
- f) nařizovati a předsebrati obdukcce z příčiny policie zdravotní, konečně
- g) přihlížeti k ohledání mrtvých a k tomu, aby se plnily zákony o pochovávání mrtvých, o místech pohřebních, a o vykopávání i převážení těl mrtvých, jakož jí přísluší přihlížeti k mrchovištím a rasovněm.

§ 3.

Obcím náležejí v příčině policie zdravotní zákony obecními jim přikázané v samostatné působnosti tyto funkce:

- a) Mají pečovati o to, aby se plnily zákony k policii zdravotní se vztahující, co se týče silnic, cest, míst a niv, míst k veřejnému shromažďování, bytů, kanálů nečistotu odvádějících a trativodů, vod tekoucích a stojatých, též co se týče vody k pití a vody k užitku, věci potravních (ohledání dobytka a masa atd.) a nádob, konečně co se týče veřejných lázní;
- b) přísluší jim pečovati o to, aby se poskytló náležitě pomoci onemocnělým a rodičkám a ochrany osobám, které náhle přijdou v nebezpečnosti života;
- c) náleží jim, míti v evidenci nalezence, hluchoněmé, pomatence a blbce, kteří nejsou v některém veřejném ústavě, a přihlížeti k opatrování těchto osob;
- d) náleží obcím, zřizovati a chovati v dobrém způsobu komory umrlčí a hřbitovy a dohlížeti k nim;
- e) náleží jim, přihlížeti v příčině policie zdravotní k trhům dobytčím a k průhonům, a
- f) zřizovati a v náležitém způsobu chovati mrchoviště.

§ 4.

V působnosti přenešené přísluší obcím:

- a) Činiti opatření místní, aby se předešly nemoci nakažlivé a nerozšiřovaly se;
- b) přihlížeti k tomu, aby se zachovávaly nařízení a předpisy o pohřbích, pokud se týkají policie zdravotní;
- c) ohledávati mrtvé;
- d) míti účastenství u všelikých spatřeních očitých a komisích, které úřad politický v okršlku

obecním v příčině policie zdravotní předseběře, zvláště přítomnu býti při veřejném očkování, při vykopávání mrtvol a při obdukcích, a činiti spolu opatření, aby se zamezil a udusil pád dobytka;

e) přísluší jim přihlížeti přímo, co policie zdravotní se týče, k ústavům léčitelským a porodnicím v obci;

f) přihlížeti přímo k mrchovištím a rasovněm, a

g) podávati úřadu politickému periodické zprávy zdravotní.

Zákonodárství zůstaveno jest, aby ustanovilo i jiné věci zdravotní, o které mají obce v působnosti přenešené péči míti.

§ 5.

Zákonodárství zemskému zůstavuje se, aby ustanovilo, jak má každá obec o sobě nebo společně s jinými obcemi učiniti opatření, jichž dle položení a velikosti okršlku obecního a dle počtu i zaměstnání obyvatelů k vykonávání policie zdravotní potřebí.

§ 6.

Vykonávati moc a působnost státní u věcech zdravotních, přísluší úřadům politickým, jenž při tom mají předsejítí, vyslyševše prvé znalce.

K tomu konci zřízení jsou u politických úřadů tito orgánové zdravotní:

a) v městech, kteráž mají svůj statut obecní, orgánové zdravotní od zastupitelstva obecního ustanovení;

b) u okresních hejtmanství císařští lékařové okresní a vedlé potřeby také císařští okresní lékařové zvířecí;

c) u politických zemských úřadů zemské rady zdravotní, zemští referenci zdravotní a zemští lékařové zvířecí;

d) u ministerium záležitostí vnitřních nejvyšší rada zdravotní s referentem záležitostí zdravotních.

Jiné osoby zdravotní povolají se u veřejné služby zdravotní dle potřeby a v každém případě zvláště.

§ 7.

Císařští lékařové okresní jsou stáli zdravotní orgánové okresních hejtmanství, v kterých jsou zřízení.

Úřední okresy těchto lékařů a sídla jich ustanoví se způsobem nařizovacím po umluvení s výbory zemskými.

Každý císařský lékař okresní postaven jest přímo pod okresním hejtmanem svého sídla úředního, a má také služebnímu vyzvání jiných hejtmanů okresních svého okresu úředního dosti činiti.

§ 8.

Na císařského lékaře okresního náleží, aby ve svém okresu úředním konal tyto práce:

a) Má pod správou hejtmana okresního dohlížeti k činnosti obce, co se týče policie zdravotní, a k osobám zdravotním svého okresu; má přihlížeti k tomu, aby se vykonávaly předpisy proti mastickářství a nedovolenému provozování praxe lékařské, též předpisy v příčině prodávání jedů a léků; mim to má přihlížeti k ústavům léčitelským, humanitním a jiným ústavům s strany policie zdravotní pod dohledem postaveným, k lázním a vodám zdravým, k lékárnám veřejným a domácím, konečně k provozování živností v příčině zdraví škodných.

b) Tu kde okresní hejtmanství samo zdravotní záležitosti spravuje, má císařský lékař okresní spolupříčinným býti, má totiž činiti návrhy, jak se mají řídit věci zdravotní v okresu vůbec, zvláště pak času epidemií, a není-li tu lékaře zvířecího, také času epizocií; a nastávalo-li by z prodlení nebezpečství, má sám pod svým odpovídáním jednati; když jde o zřízení a propůjčování živností medicínálních a o upravení poměrů k tomu se vztahujících, má taktéž návrhy činiti; kromě toho má vyšetřování v příčině policie zdravotní naň vznešená předsebráti a dobrá zdání o nich podávati; při odvádění k vojsku má ke každému vyzvání orgánů příslušných službou se propůjčiti; má sobě zjednati vědomost jak obecného způsobu zdraví lidí a užitečných domácích zvířat svého okresu, tak i příčin trvale ke způsobu zdraví působících, jmenovitě rozličných předsudků v příčině nemocí a jiných léčení škodlivých, a má návrhy činiti, jak by se tu pomohlo; konečně má periodicky předkládati vědeckou hlavní zprávu z jiných zpráv a ze své zkušenosti váženou, o všem tom, co v jeho okresu vidí se býti v příčině policie zdravotní důležitého. Kde jest zřízen zvláštní císařský okresní lékař zvířecí, má tento lékař vykonávati práce oboru jeho se týkající.

c) Okresní lékař má periodicky a mimo to, kdy koli toho jest potřebí, ve svém okrese cesty konati.

d) Císařští lékařové okresní jsou jakožto lékařové okresní též povinni, konati práce lékařů soudních za odměnu zákonem vyměřenou.

§ 9.

V sídle každého politického řízení zemského ustanovena bude zdravotní rada zemská a budou systemisována místa zdravotního referenta a zvířecího lékaře zemského. Kromě toho přidají se těm i oněm dle potřeby pomocné osoby lékařské.

§ 10.

Zdravotní rada zemská jest orgánem poradným a dobrá zdání dávajícím v příčině zdravotních věcí zemských správci zemskému příslušející; ona má býti slyšena, kdy koli jde o věci, ježto se týkají zdravotnictví té země vůbec, aneb o věci, kteréž, třeba by byly povahy zvláštní neb místní, jsou v příčině zdravoty zvláště důležité; též má býti slyšena, když jde o obsazení míst veřejné služby zdravotní v zemi; ona jest povinna, veškerý materiál statistický zkoušeti, každý rok ve zdravotní zprávu zemskou jej pojmouti a k vyzvání k ní učiněnému nebo sama ze sebe návrhy činiti, jak by se věci zdravotní měly zlepšiti a opatření k tomu se vztahující ve skutek uvěsti.

Protokoly zasedací, nejsou-li příčiny veřejné, služební neb soukromé proti tomu, mají se v novinách úředních vyhlásiti.

§ 11.

Zdravotní rada zemská postavena jest pod správcem zemským a má skrze svého předsedícího jedině činiti s ním nebo s jeho náměstkem.

Tato rada skládá se ze zdravotního referenta zemského, ze tří až i šesti řádných členů, kteréž jmenuje vláda a kteříž veškeré zdravotnictví zastupují, též ze členů mimořádných, kteří z nařízení nebo se schválením správce zemského v jedné každé případnosti přivezou se k poradám.

Mimo to může výbor zemský vyslati dva řádné členy do zdravotní rady zemské.

Kolik má býti členů řádných a jak mají býti jmenováni, ustanoví se v každém obvodu správním způsobem nařizovacím.

§ 12.

Úřadování řádných členů trvá tři léta. Členové vystoupilí mohou opět jmenováni býti.

Zdravotní rada zemská zvolí si předsedícího a jeho náměstka ze sebe.

Jak má zdravotní rada zemská práce své vésti, uspořádá se zvláštní instrukcí.

Úřad člena zdravotní rady zemské jest úřad čestný a spravuje se krom zvláštních případností zdarma. Za větší práce však dá se remuneration.

Řádní členové mají právo, pokud jsou v úřadě, jmenovati se „c. k. radní zdravotní“.

§ 13.

Zdravotní referent zemský má z uložení správce zemského konati tyto práce:

a) Má přihlížeti k tomu, aby se plnily zákony a nařízení zdravotní skrze orgány k tomu zřízené, má přihlížeti k veškerým zdravotním osobám v zemi, k těm kterým grémiím a k veřejným orgánům zdravotním zvláště, konečně k ústavům zdravotním, pojímajíc v ně i lázně a zdravé vody;

b) má konati určité cesty periodické, jichž v jedné každé případnosti potřebí;

c) má vzdělávati referáty úřadu zemského k zdravotnictví se vztahující a má míti účastenství v komisích těchto prací se týkajících.

§ 14.

Zvířecí lékař zemský má z uložení správce zemského konati zvláště tyto práce:

a) Má přihlížeti k tomu, aby se vykonávaly zákony a nařízení, týkající se policie veterinární;

b) má konati určité cesty periodické, jichž v jednom každém případě potřebí;

c) má vzdělávati referáty úřadu zemského policie veterinární se týkající a má míti účastenství v komisích k nim se vztahujících, též má

d) vésti referát o věcech zvěroléčitelských v zdravotní radě zemské.

§ 15.

U ministerium záležitostí vnitřních zřízena bude nejvyšší rada zdravotní a bude systemisováno místo lékaře jakožto referenta věcí zdravotních. Tomuto lékaři přidají se dle potřeby pomocné osoby lékařské.

§ 16.

Nejvyšší rada zdravotní jest poradným a dobrá zdání dávajícím orgánem v příčině záležitostí zdravotních království a zemí v radě říšské zastoupených.

Tato nejvyšší rada slyšena bude zvláště u věcech zdravotnictví vůbec se týkajících nebo jinak z příčiny zdravoty zvláště důležitých a jest povinna, veškerý materiál statistický zkoušeti, zprávu roční, která se vůbec vyhlásí, z něho sestaviti a činiti buď k vyzvání odjinud anebo sama ze sebe návrhy, jak by se měly poměry zdravotnictví zlepšiti. Též má při obsazování míst veřejné služby zdravotní své dobré zdání podávati.

Protokoly zasedací, nejsou-li příčiny veřejné, služební neb soukromé proti tomu, mají se v novinách úředních vyhlásiti.

§ 17.

Nejvyšší rada zdravotní postavena jest pod ministrem záležitostí vnitřních a má skrze svého předsedícího jedině činiti s ním nebo s jeho náměstkem.

Tato rada skládá se z referenta záležitostí zdravotních v ministerium záležitostí vnitřních a nejméně ze šesti řádných členů, kteří budou jmenováni od vlády a budou zastupovati veškeré zdravotnictví, též se skládá ze členů mimořádných, kteří z nařízení nebo se schválením ministra budou k poradám jakožto znalci zvláštní v jedné každé případnosti přivzati.

Jak budou řádní členové jmenováni, ustanoví se způsobem nařizovacím.

Ministři zůstávají se, povolati k poradě o té neb oné záležitosti veřejné správy zdravotní také některé jiné znalce.

§ 18.

Úřadování řádných členů nejvyšší rady zdravotní trvá tři léta.

Členové vystoupilí mohou opět jmenováni býti.

Nejvyšší rada zdravotní zvolí ze sebe předsedícího a jeho náměstka.

Jak nejvyšší rada zdravotní má práce vésti, uspořádá se instrukcí zvláštní.

Úřad člena nejvyšší rady zdravotní jest úřad čestný a spravuje se krom zvláštních případností zdarma. Však za větší práce dávati se bude odměna.

Řádní členové mají právo, jmenovati se, pokud jsou v úřadě, „c. k. vrchní radní zdravotní“.

§ 19.

Referent věcí zdravotních má z uložení ministra záležitostí vnitřních konati tyto práce:

a) Má vzdělávati referáty ministeriální k zdravotnictví se vztahující;

b) má přihlížeti k veškerým osobám a ústavům zdravotním a k tomu, aby se plnily zákony a nařízení zdravotní skrze orgány k tomu zřízené;

c) má čas od času konati cesty dohlédací.

§ 20.

Jmenovati referenta věcí zdravotních v ministerium záležitostí vnitřních a zdravotní referenty zemské, zůstaveno jest císaři.

Jmenovati zvířecí lékaře zemské přísluší ministři záležitostí vnitřních, jmenovati císařské lékaře okresní a zvířecí lékaře okresní náleží správci zemskému.

Členy řádné, které povolává vláda do zdravotních rad zemských a do nejvyšší rady zdravotní (§§ 11. a 17.), jmenovati přísluší ministři záležitostí vnitřních.

Kategorie a příjmy služební veškerých osob v zdravotní správě státní zřízených viděti v připojeném přehledu osob a platů a v přídatku k němu.

§ 21.

Ministrovi záležitostí duchovních uloženo jest, aby tento zákon ve skutek uvedl.

V Schönbrunně, dne 30. dubna 1870.

František Josef m. p.

Potocki m. p.

Taaffe m. p.